

РОЗДІЛ IV

Управління та адміністрування

УДК 339.56

Хоміук Наталія,
доктор економічних наук,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
завідувач кафедри менеджменту,
м. Луцьк; ORCID ID: 0000-0002-3277-8840,
e-mail: khomiuk.nataliia@vnu.edu.ua

<https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-04-136-143>

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ АДАПТАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Вступ. В умовах ринкової дестабілізації зростає необхідність визначення дієвих концепцій і інструментів адаптації організаційних моделей управління зовнішньоекономічною діяльністю в контексті посилення цифровізації та зростанням нестабільності світової економіки. Зміна регуляторних умов, швидкі технологічні прориви та посилення конкуренції вимагають від підприємств гнучкості та інноваційності. Особливе значення це має для українських підприємств, які інтегруються у світові ринки. Усе це визначає актуальність визначення дієвих підходів до підвищення їхньої конкурентоспроможності, ефективності та стійкості.

Мета. Метою дослідження є визначення ефективних концепцій і інструментів адаптації організаційних моделей управління зовнішньоекономічною діяльністю до змін зовнішнього середовища, які забезпечують гнучкість, конкурентоспроможність і сталий розвиток підприємства

Методи. Методологія дослідження базується на комплексному підході, що включає аналіз наукових джерел, економічних даних і сучасних підходів до адаптації управління зовнішньоекономічною діяльністю. Використано методи порівняльного аналізу для оцінки ефективності організаційних моделей, системний підхід для визначення ключових інструментів адаптації, а також методи моделювання для розробки рекомендацій. Особливу увагу приділено аналізу інноваційних технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн та великі дані, для підвищення ефективності управління.

Результати. У статті досліджено сучасні концепції та інструменти адаптації організаційних моделей управління до викликів зовнішньоекономічної діяльності. Розглянуто вплив глобалізації, цифровізації та геополітичної нестабільності на ефективність підприємств, що працюють на міжнародних ринках. Проаналізовано ключові підходи до адаптації моделей управління зовнішньоекономічною діяльністю, що включають децентралізацію, клієнтоорієнтованість та інтеграцію інноваційних технологій. Визначено практичні інструменти для підвищення гнучкості організацій та покращення процесу прийняття рішень. Досліджено проблеми, з якими стикаються українські підприємства в процесі інтеграції у глобальні ланцюги створення доданої вартості. Доведено необхідність розробки адаптивних організаційних моделей, що відповідають принципам сталого розвитку. Визначено необхідність підтримки конкурентоспроможності та ефективності українських підприємств у динамічному глобальному економічному середовищі.

Висновки. Доведено важливість адаптації організаційних моделей управління зовнішньоекономічною діяльністю для забезпечення конкурентоспроможності підприємств у глобалізованому середовищі. Визначено, що впровадження інноваційних технологій і гнучких структур управління сприятиме підвищенню ефективності та інтеграції українських підприємств у світові ринки.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, організаційні моделі управління, адаптація управління, інновації, глобалізація, цифровізація.

Khomiuk Nataliia,
Doctor of economics,
Lesya Ukrainka Volyn National University,

MODERN CONCEPTS AND TOOLS FOR ADAPTATION OF ORGANIZATIONAL MODELS OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY MANAGEMENT

Introduction. In conditions of market destabilization, there is a growing need to define effective concepts and tools for adapting organizational models of foreign economic activity management in the context of increasing digitalization and increasing instability of the world economy. Changing regulatory conditions, rapid technological breakthroughs and increased competition require enterprises to be flexible and innovative. This is of particular importance for Ukrainian enterprises that are integrating into global markets. All this determines the relevance of defining effective approaches to increasing their competitiveness, efficiency and sustainability.

The purpose of the article. The purpose of the study is identification of effective concepts and tools for adapting organizational models of foreign economic activity management to changes in the external environment, which ensure flexibility, competitiveness and sustainable development of the enterprise

Methods. The research methodology is based on a comprehensive approach, including the analysis of scientific sources, economic data and modern approaches to the adaptation of foreign economic activity management. Comparative analysis methods were used to assess the effectiveness of organizational models, a systems approach to identify key adaptation tools, as well as modeling methods to develop recommendations. Particular attention is paid to the analysis of innovative technologies, such as artificial intelligence, blockchain and big data, to improve management efficiency.

Results. The article examines modern concepts and tools for adapting organizational management models to the challenges of foreign economic activity. The impact of globalization, digitalization, and geopolitical instability on the efficiency of enterprises operating in international markets is examined. Key approaches to adapting foreign economic activity management models are analyzed, including decentralization, customer orientation, and integration of innovative technologies. Practical tools for increasing organizational flexibility and improving the decision-making process are identified. The problems faced by Ukrainian enterprises in the process of integration into global value chains are investigated. The need to develop adaptive organizational models that meet the principles of sustainable development is proven. The need to support the competitiveness and efficiency of Ukrainian enterprises in a dynamic global economic environment is identified.

Conclusions. The importance of adapting organizational models of foreign economic activity management to ensure the competitiveness of enterprises in a globalized environment has been proven. It has been determined that the introduction of innovative technologies and flexible management structures will contribute to increasing the efficiency and integration of Ukrainian enterprises into world markets.

Keywords: foreign economic activity, organizational management models, management adaptation, innovation, globalization, digitalization.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується динамічними змінами, що викликані глобалізаційними процесами, поширенням цифрових технологій та суттєвим нестабільністю геополітичного середовища. В таких умовах питання адаптації організаційних моделей управління зовнішньоекономічною діяльністю набуває особливого значення для забезпечення ефективності функціонування суб'єктів господарювання, що діють на міжнародних ринках. Відсутність системного підходу до адаптації призводить до втрати конкурентних позицій підприємств, поглиблення дисбалансів у зовнішньоекономічній діяльності та нездатності управлінської складової оперативно реагувати на ринкові зміни.

Особливістю сучасного глобального середовища є високий ступінь взаємозалежності національних економік, що посилює необхідність інтеграції підприємств у міжнародні ланцюги створення доданої вартості. Водночас нестабільність зовнішнього середовища, спричинена політичними конфліктами та новими формами протекціонізму, висуває нові вимоги до організаційних структур, їхньої гнучкості та швидкості прийняття рішень. Актуальність даних проблем визначається необхідністю розробки ефективних підходів до адаптації управлінських моделей до ринкових змін, зумовлених зовнішніми факторами. Зокрема, українські підприємства, які прагнуть закріпитися на міжнародних ринках, стикаються з численними проблемами: нестача інвестицій у цифровізацію, обмеженість доступу до сучасних технологій, регуляторні бар'єри тощо.

В таких умовах виникає необхідність формування інструментів, які дозволяють ефективно долати існуючі перешкоди.

Сучасні організаційні моделі потребують системного підходу до інтеграції інновацій, що передбачає використання аналітичних інструментів для прогнозування ризиків і оцінки ринкових можливостей. Такий підхід дозволяє знизити витрати підприємств, мінімізувати вплив негативних зовнішніх факторів і сформувані конкурентні переваги. Крім того, важливим є розвиток партнерських відносин, як на національному, так і міжнародному рівнях, що сприяє інтеграції суб'єктів господарювання у глобальні економічні процеси.

Отже, зазначені проблеми зумовлюють актуальність формування сучасних концепцій і інструментів, які забезпечують адаптацію організаційних моделей управління зовнішньоекономічною діяльністю для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств у глобальному ринковому середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Адаптація організаційних моделей управління зовнішньоекономічною діяльністю є предметом численних наукових досліджень, що відображають складність і багатогранність цієї проблематики. Сучасні концепції адаптації організаційних моделей базуються на інтеграції інноваційних технологій, врахуванні глобальних трендів та забезпеченні сталого розвитку.

У роботах Т. О. Шматковської глибоко аналізується вплив конкурентних стратегій на здатність підприємств адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Автор підкреслює, що в умовах глобалізації ключовим чинником успішності є гнучкість організаційних структур, яка забезпечує швидке реагування на виклики ринку та акцентує увагу на значенні інновацій для трансформації управлінських моделей. Дана концепція базується на ідеї, що технології, такі як штучний інтелект та автоматизація управлінських процесів, сприяють формуванню нових можливостей для підприємств [7; 8].

Значний внесок у розвиток теорії адаптації зроблено у роботах М. І. Дзямучича, які зосереджуються на визначенні впливу цифровізації на діяльність суб'єктів господарювання. При цьому аналізується вплив технологій, таких як великі дані та блокчейн, на ефективність управлінських рішень. Автор стверджує, що використання даних у режимі реального часу дозволяє підприємствам швидше реагувати на ринкові зміни, підвищуючи свою конкурентоспроможність [1; 2; 10].

Іншим важливим аспектом є розвиток концепції сталого розвитку, яку висвітлюють роботи Ю. О. Чалюк. Дана концепція визначає необхідність поєднання економічної ефективності, екологічної відповідальності та соціальної інклюзії. При цьому сталий розвиток розглядається як обов'язковий функціональний елемент адаптації організаційних моделей, оскільки глобальні регуляторні стандарти у даний час все більше орієнтуються на забезпечення екологічної стійкості виробництва [5; 6].

Дослідження проблем адаптації організаційних моделей у контексті інноваційних підходів також висвітлено у дослідженні О. А. Урбан, яка пропонує інтеграцію принципів децентралізації у структури управління підприємствам. Авторка стверджує, що децентралізовані моделі сприяють зниженню бюрократичного навантаження на апарат управління, підвищують швидкість прийняття рішень і забезпечують більшу гнучкість у реагуванні підприємств на виклики зовнішнього середовища [4].

Загалом наявні наукові напрацювання свідчать про існування багатьох підходів до адаптації організаційних моделей управління зовнішньоекономічною діяльністю. Та незважаючи на значні досягнення в цій галузі, актуальними залишаються питання інтеграції інновацій, забезпечення сталого розвитку та подолання бар'єрів для підприємств, що виходять на глобальні ринки.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Метою статті є визначення ефективних концепцій і інструментів адаптації організаційних моделей управління зовнішньоекономічною діяльністю до змін зовнішнього середовища, які забезпечують гнучкість, конкурентоспроможність і сталий розвиток підприємства.

Виклад основного матеріалу. Сучасні концепції та інструменти адаптації організаційних моделей управління до викликів зовнішньоекономічної діяльності в Україні базуються на інтеграції інновацій, гармонізації стандартів та стимулюванні інвестицій. Зокрема, Міністерство економіки

України активно впроваджує національні стандарти з управління інноваціями, гармонізовані з міжнародними та європейськими стандартами, зокрема серії ISO 56000. Такі стандарти надають рекомендації щодо створення стратегії інтелектуальної власності, налагодження системного управління інноваційними процесами та застосування узгоджених інструментів для підтримки ефективного управління інноваціями.

В даний час Україна працює над приведенням національних стандартів у відповідність до європейських та міжнародних норм. Зокрема, прийнято національні стандарти, ідентичні міжнародним ISO серії 14000 та ISO 19011, що стосуються екологічного управління та аудиту систем управління [3]. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародних ринках та забезпечує відповідність продукції та послуг вимогам ЄС.

Разом з тим Міністерство економіки України реалізує Експортну стратегію, яка передбачає створення мережі інституцій, що надають актуальну інформацію та послуги з питань міжнародної торгівлі та просування експорту. Дана стратегія передбачає проведення інформаційних кампаній, гармонізацію національних стандартів з європейськими, стимулювання використання інновацій та впровадження енергоефективних технологій [3]. Крім того, у рамках Ради з міжнародної торгівлі при Кабінеті Міністрів України утворено робочі групи, зокрема з просування експорту та спрощення процедур торгівлі, що сприяє координації діяльності інституцій, залучених до реалізації торговельної політики та розвитку експорту і є важливим для адаптації організаційних моделей управління до сучасних викликів.

Таким чином, адаптація організаційних моделей управління зовнішньоекономічною діяльністю в Україні здійснюється через впровадження інноваційних стандартів, стимулювання інвестицій та розвиток інституційної підтримки, що разом узятє підвищує конкурентоспроможність українських підприємств на світовому ринку.

Зазначимо, що адаптація моделей управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств вимагає впровадження сучасних підходів пов'язаних із клієнтоорієнтованістю підприємства та інтеграцією інноваційних технологій у бізнес-процеси. При цьому особливого значення набуває децентралізація управління, яка передбачає передачу повноважень та відповідальності на нижчі рівні організації, що сприяє швидшому прийняттю рішень та підвищенню оперативності реагування на зміни ринкових умов.

Клієнтоорієнтованість як підхід фокусується на задоволенні потреб споживачів та побудові довгострокових відносин з ними. Важливою при цьому є розробка стратегій, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності експортоорієнтованих підприємств, зокрема через створення та розвиток центрів інноваційних технологій та секторальних кластерів у регіонах. Такі центри надають підтримку стартапам та сприяють розвитку науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, що дозволяє підприємствам краще розуміти та задовольняти потреби міжнародних клієнтів. Водночас інтеграція інноваційних технологій виступає ключовим фактором підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках. Зокрема, за ініціативою Міністерства економіки в Україні розроблено Стратегію розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, яка передбачає створення сприятливих умов для інноваційного розвитку підприємств [3].

Отже, функціональне підвищення гнучкості організацій та покращення процесу прийняття рішень у зовнішньоекономічній діяльності є критично важливими для успішної адаптації підприємств до динамічних змін міжнародного ринку. Одним із ключових інструментів при цьому є впровадження адаптивних організаційних структур управління, які дозволяють швидко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі (рис. 1). Дослідження показують, що відсутність жорстко формалізованих систем і процесів сприяє скороченню часу, необхідного для прийняття рішень та їх впровадження, що особливо актуально для невеликих підприємств [7].

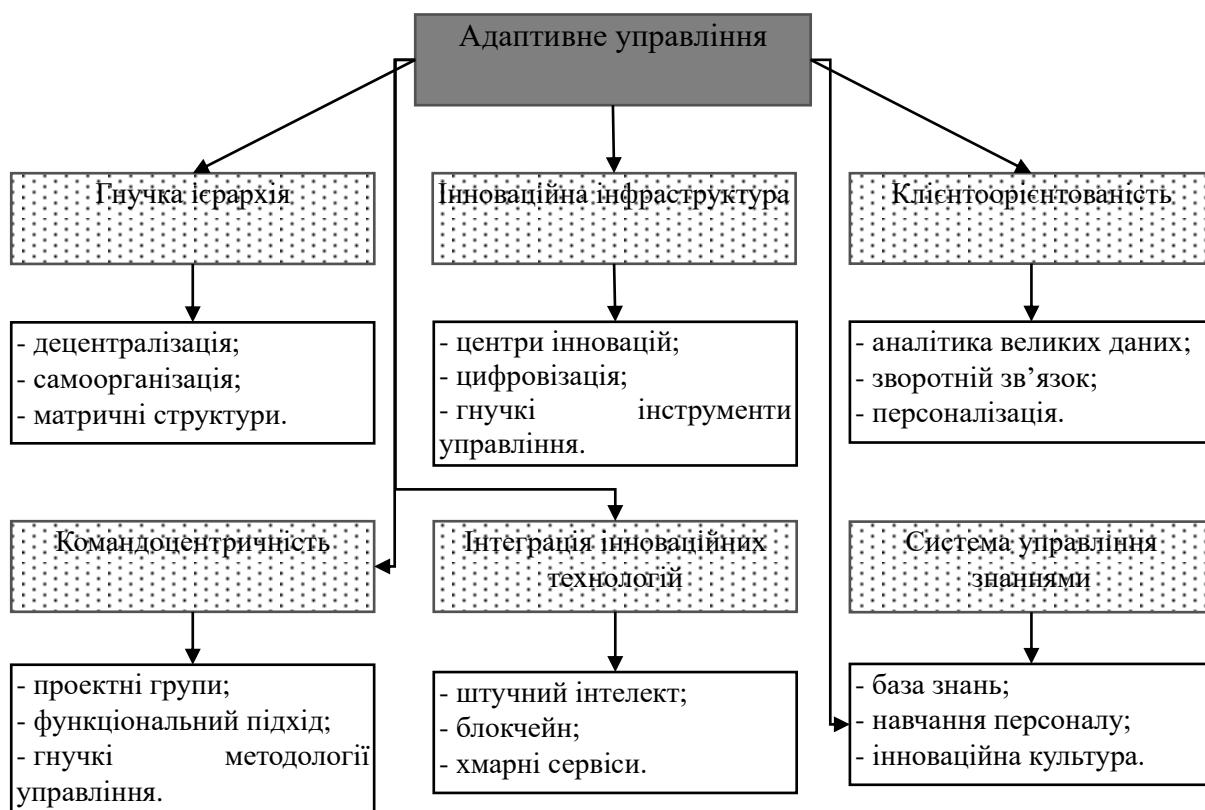

Рис. 1. Адаптивна організаційна структура управління підприємством
Джерело: розроблено автором

Важливо відзначити, що сучасні виклики, з якими стикаються вітчизняні товаровиробники у сфері зовнішньоекономічної діяльності, підкреслюють необхідність адаптації до міжнародного конкурентного середовища на основі інноваційності та гнучкості методів прийняття рішень. Це вимагає від суб'єктів господарювання впровадження сучасних інформаційних технологій та систем підтримки прийняття рішень, які забезпечують доступ до актуальної інформації та аналітичних інструментів. Крім того, застосування методів аналізу ієрархій може підвищити ефективність управлінських рішень. Такий підхід дозволяє моделювати процедуру прийняття рішень щодо вибору та впровадження в господарську діяльність оптимальних стратегій, враховуючи множинні критерії та альтернативи. Таким чином, підприємства можуть обґрунтовано обирати найкращі варіанти дій у сфері зовнішніх відносин, що сприяє підвищенню їх конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Однак, варто відзначити, що на практиці українські підприємства стикаються з низкою проблем під час інтеграції у глобальні ланцюги створення доданої вартості. Однією з основних є недостатній рівень співпраці між промисловими підприємствами у виробничій та інноваційній діяльності, що обмежує їхню конкурентоспроможність на міжнародних ринках. Крім того, значні руйнування підприємств, особливо в металургійній галузі, та заблокована логістика через військову агресію Росії уже призвели до втрати позицій вітчизняних виробників у глобальних ланцюгах постачання. Зокрема, суттєво скоротилася частка металургійного виробництва у структурі реалізації промислової продукції.

Водночас, обмежений доступ до фінансування та інвестицій у переробну промисловість ускладнює розвиток несировинного експорту, що є ключовим для інтеграції у європейські ланцюги доданої вартості. Україна прагне розвивати переробку та несировинний експорт, сподіваючись на сприяння з боку європейських партнерів. Тому для успішної інтеграції у глобальну економічну систему українським підприємствам необхідно подолати внутрішні структурні проблеми, відновити зруйновані виробничі потужності та покращити доступ до міжнародних ринків і фінансових ресурсів.

Таким чином, необхідність розробки адаптивних організаційних моделей, що відповідають принципам сталого розвитку, обумовлена сучасними викликами глобального економічного середовища. Однією з основних причин для розробки таких моделей є зростаючий попит на екофрендлі-продукцію, що змінює пріоритети споживачів на глобальному ринку. Підприємства, які враховують екологічні аспекти у своїй діяльності, мають кращий доступ до міжнародних ринків і створюють додану вартість через диференціацію своєї продукції. Зокрема, впровадження міжнародних екологічних стандартів, таких як ISO 14000 суттєво сприяє покращенню іміджу компаній та їхньої інтеграції в глобальні ланцюги постачання. При цьому діяльність підприємств за такого стандарту базується на схемі циклу Шухарта-Демінга (рис. 2).

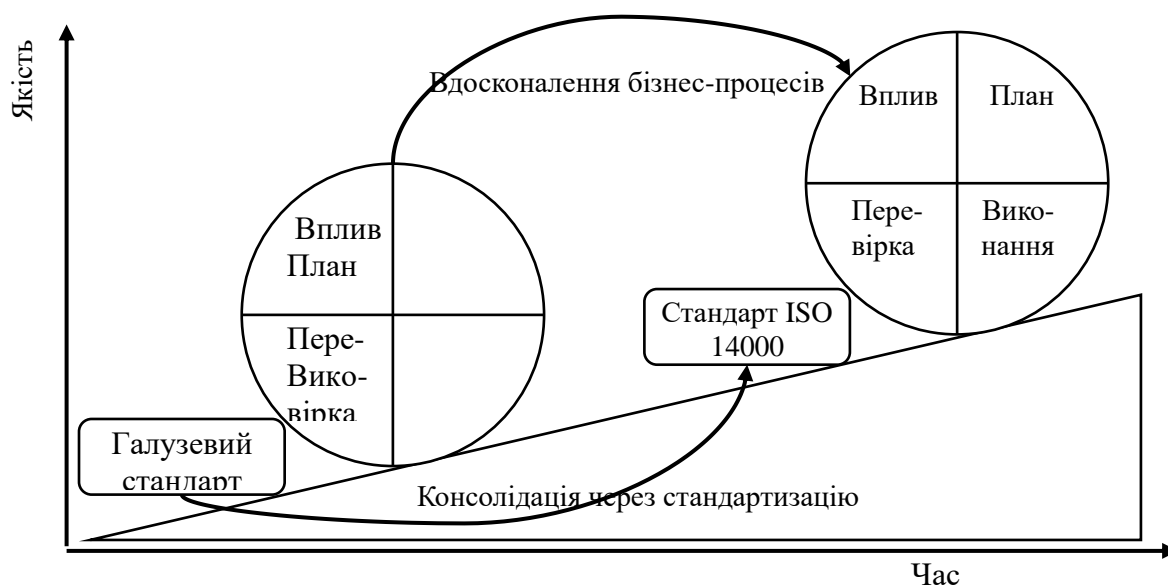

Рис. 2. Адаптивне покращення якості управління підприємством на основі циклу Шухарта-Демінга

Джерело: систематизовано автором на основі [8; 9]

Крім того, адаптивні моделі управління дозволяють знижувати ризики, пов'язані зі змінами регуляторних вимог. В умовах, коли все більше країн ухвалюють жорсткі екологічні стандарти та регулюють викиди вуглецю, підприємства, які впроваджують принципи сталого розвитку, здатні уникати штрафів і додаткових витрат. Це особливо актуально для українських компаній, які інтегруються у ринки Європейського Союзу з його суворими екологічними нормами [11]. Тому адаптивні організаційні моделі сприяють підвищенню ефективності використання ресурсів, зокрема енергетичних, що важливо в умовах зростання їхньої вартості. Використання відновлюваних джерел енергії, оптимізація логістичних процесів та зменшення кількості відходів не лише знижують витрати, але й покращують репутацію підприємств серед інвесторів, які все більше орієнтуються на проекти сталого розвитку.

Таким чином, розробка адаптивних моделей управління, що відповідають принципам сталого розвитку, є стратегічно важливим кроком для підприємств, які прагнуть забезпечити свою стійкість та конкурентоспроможність у сучасних умовах. Це не лише підвищує їхню ефективність, але й дозволяє залишатися привабливими для споживачів, партнерів та інвесторів.

Висновки та пропозиції. Таким чином, приходимо до висновку, що адаптація організаційних моделей управління зовнішньоекономічною діяльністю вимагає системного підходу, що враховує динаміку змін у глобальному середовищі. Нові виклики глобального ринку створюють необхідність для підприємств інтегруватися у міжнародні екосистеми через співпрацю з партнерами та оптимізацію внутрішніх процесів. Особливого значення набуває розвиток кадрового потенціалу, що дозволяє ефективно використовувати технології та формувати аналітичні підходи до управління. Крім того, для забезпечення стійкості підприємств важливо враховувати локальні економічні умови та регіональні особливості, які можуть визначати специфіку інтеграції у міжнародні ринки.

Інструментами успіху можуть стати платформи для спільного використання знань, залучення малих і середніх підприємств до глобальних ланцюгів створення вартості, а також підтримка державою розвитку інфраструктури, необхідної для зовнішньоекономічної діяльності. Таким чином, адаптація управління повинна не лише підвищувати гнучкість підприємств, але й сприяти створенню нових можливостей для їхнього розвитку.

Джерела та література

1. Дзямулич М. І. Сутність електронних грошей в сучасній фінансовій системі. *Економічні науки. Серія «Облік та фінанси»*. 2010. №7(25). Ч4. С. 181–185.
2. Дзямулич М. І., Шматковська Т. О., Борисюк О. В. Великі дані та їх роль у формуванні цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2021. Том 70. №3. С. 16–21.
3. Міністерство економіки України : веб-сайт. URL: <https://me.gov.ua/> (дата звернення 25.11.2024).
4. Урбан О. А., Дзямулич М. І., Чиж Н. М. Концепція сталого розвитку в умовах глобалізації світової економіки. *Економічний форум*. 2023. №2. С. 47–52.
5. Чалюк Ю. О. Середній клас у глобальному вимірі. *Інтернаука. Серія: «Економічні науки»*. 2021. № 1 (45). Том 2. С. 57–69.
6. Чалюк Ю. О., Довганик Н. М. Вплив демографічного фактору на соціально–економічну стабільність Китаю. *Інтернаука. Серія: «Економічні науки»*. 2022. №7(63). С. 72–82.
7. Шматковська Т. О., Дзямулич М. І. Стратегічний управлінський облік в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 74. №1. С. 61–67.
8. Шматковська Т. О., Коробчук Т. І., Борисюк О. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в системі обліково-аналітичного забезпечення щодо моделювання бізнес-процесів. *Економіка та суспільство*. 2023. No53.
9. Dubickis M., Gaile-Sarkane E. Transfer of know-how based on learning outcomes for development of open innovation. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. 2017. Vol. 3(1). Pp. 1-19.
10. Dziamulych M., Stashchuk O., Korobchuk, T., Mostovenko, N., Martyniuk, R., Strelkova, I., Grebeniuk, N. Banking innovations and their influence on the formation of digital banking. *AD ALTA: Journal of interdisciplinary research*. 2021. Vol. 11(2). Special Issue XXI. Pp. 108–112.
11. Хоміюк Н.Л., Романюк А. Теоретичні засади антикризового управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2023. № 4 (36). С. 120–127.

References

1. Dziamulych, M. I. (2010). Sutnist elektronnykh groshei v suchasni finansovii systemi [The essence of electronic money in the modern financial system]. *Ekonomichni nauky. Seria "Oblik ta finansy" – Economic sciences. "Accounting and finance" series*. Vol. 7(25). Part 4. Pp. 181–185 [in Ukrainian].
2. Dziamulych, M. I., Shmatkovska, T. O., & Borysiuk, O. V. (2021). Velyki dani ta yikh rol u formuvanni tsyfrovoy ekonomiky [Big data and its role in shaping the digital economy]. *Galytskyi ekonomichniy visnyk – Galician Economic Bulletin*. Vol. 70(3). Pp. 16–21 [in Ukrainian].
3. Ministry of Economic of Ukraine. Available at: <https://me.gov.ua/> (accessed November 25, 2024).
4. Urban, O. A., Dziamulych, M. I., & Chyzh, N. M. (2023). Kontseptsia stalogo rozvytku v umovakh globalozatsii svitovoy ekonomiky [The concept of sustainable development in the conditions of globalization of the world economy]. *Ekonomichniy forum – Economic forum*. Vol. 2. Pp. 47–52 [in Ukrainian].
5. Chaliuk, Yu. O. (2021) Serednii klas u hlobalnomu vymiri [The middle class in the global dimension]. . *Internauka. Seria: "Ekonomichni nauky" – Interscience. Series: "Economic Sciences"*. Vol. 1(45). Part 2. Pp. 57–69 [in Ukrainian].
6. Chaliuk Yu. O., & Dovhanyk N. M. (2022). Vplyv demografichnoho faktor na sotsialno-ekonomichnu stabilnist Kytaiu [The influence of the demographic factor on the socio-economic stability of China]. *Internauka. Seria: "Ekonomichni nauky" – Interscience. Series: "Economic Sciences"*. Vol. 7(63). Pp. 72–82 [in Ukrainian].
7. Shmatkovska, T. O., & Dziamulych, M. I. (2022), Stratehichniy upravlinskyi oblik v umovakh tsyfrovoy ekonomiky [Strategic management accounting in the digital economy]. *Galytskyi ekonomichniy visnyk – Galician Economic Bulletin*. Vol. 74(1). Pp. 61–67 [in Ukrainian].

8. Shmatkovska, T. O., Korobchuk, T. I., & Borysiuk, O. V. (2023). Suchasni informatsiino-komunikatsiini tekhnologii v systemi oblikovo-analitychnoho zabezpechennia shchodo modeliuvannia biznes-protsesiv [Modern information and communication technologies in the system of accounting and analytical support for modeling business processes]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*. Vol. 53 [in Ukrainian].

9. Dubickis, M., & Gaile-Sarkane, E. (2017). Transfer of know-how based on learning outcomes for development of open innovation. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. Vol. 3(1). Pp. 1-19.

10. Dziamulych, M., Stashchuk, O., Korobchuk, T., Mostovenko, N., Martyniuk, R., Strelkova, I., Grebeniuk, N. (2021). Banking innovations and their influence on the formation of digital banking. *AD ALTA: Journal of interdisciplinary research*. Vol. 11(2). Special Issue XXI. Pp. 108–112.

11. Khomiuk N., & Romaniuk A. (2023). Teoretychni zasady antykryzovoho upravlinnia zovnishnoekonomichnoiu diialnistiu pidpriemstv [Theoretical principles of anti-crisis management of foreign economic activities of enterprises]. *Ekonomichniy chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky – Economic journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*. Vol. 4 (36). Pp. 120–127. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 30.11.2024 р.